

EDINOST

Glasilo slovenskega političnega društva za Primorsko.

»V edinstvi je moč«.

»EDINOST« izhaja 2 krat na teden vsako sredo in saboto o poludne. Cena za vse leto je 6 gl., za polu leta 3 gl., za četrt leta 1 gl. 50 kr. — Posamezne številke se dobivajo pri opraviščtvu in v trafikah v Trstu po 5 kr., v Gorici in v Ajdovščini po 4 kr. — Narodne, reklamne in inserate prejema Opraviščtvo »via Zenta 5«.

Vsi dopisi se pošiljajo Uredništvu »via S. Lazzaro« Tip. Huala; vsak mora biti frankiran. Rokopisi brez posebne vrednosti se ne vračajo. — Inserati (razne vrste naznani in poslanice) se zaračunijo po pogodbi — prav cenó; pri kratkih oglasih z drobnimi črkami se plačuje za vsako besedo 2 kr.

Najboljši lek proti Irredenti.

V soboto so nekateri uplivnejši Slovenci dočakali prav fletne stvari: — Irredentariji od ene, vlada od druge strani, bali so se, da pridejo okoličani v Trst, ter da se pridružijo drugim tržaškim Slovanom in se maščujejo za to, kar se je zgodilo nekaterim Slovincem, ranjenim vsled zavratnega napada Irredente.

Zarad tega so priporočevali toliko Progressovci, kakor tudi vlada nekaterim našim ljudem, naj uplivajo na okolico, da se ne zgodi ta nesreča. Polcija je imela stroge ukaze in sliši se celo, da je bil pripravljen en bataljon vojakov. Bil je tudi pri nas nek Progressovec in nam priporočal, naj uplivamo na mir, a mi smo odgovorili, da se ni treba bati okoličanov, kateri ne pojlejo po kostanj v žrjavico za druge, a da svetujemo, naj se z okolico pravičnejši ravna, ker drugače utegne resnično pri kakem priliki kaj nastati, ker v okolici vre in ni treba, nego iskre, da poči drugačna bomba, nego je bila ona Irredentovska.

In res so okoličani lepo doma ostali in pripustili vik in krak po mestu mestnemu mešanemu ljudstvu. Okoličani pa so vedno pripravljani, da branijo sebe in svoje mestne brate in vse dobre Avstrije, kadar bi poskušala Irredenta s kako rabuko, kakor se je to pretilo.

Ni treba misliti, da je okoličan zgubil pogum zato, ker so mu vzeli orožje; danes on se več misli in več vé, nego poprej, vojna proti Irredenti, proti lahonstvu pa bi bila njemu bolj sveta, nego Turčinova vojna za grob proroka. — Mi ne odobravamo sploh nobenih surovih činov in napadov, mi smo samo hoteli reči, da Avstrija v Trstu more imponirati tudi brez vojakov, in to je najlepši dokaz, da se tukaj ni treba uklanjati nekeji stranki, ali se celo bati lahonških naklepov.

A hoteli smo le reči, da taki naravni, navdušeni branitelji Avstrije zaslužijo tudi priznanja po državi, da zaslužijo, da jih država pred vsem podpira in skrbi za njih narodni, duševni in gmotni napredek. Mnogo se govori in ugiblje tukaj in drugod, kako misli vlada postopati odslej. — Konservativni krogi tržaški se bodo gotovo tudi ta pot potezali za neodločno postopanje, za paktiranje s Progressovci, lovili bodo zopet lepe miši, rekali si bodo, ta Progressovec je uže naš, drugoga ujamemo, tretjega pritisnemo itd., to je stara komedija.

Da bi se pa tukaj uvedla odločno slovanska politika, proti temu bodo v prvej vrsti viši uradniški

krogi, v drugej vrsti konservativni Italijani in v tretje vrsti »fakcijski«, kateri je tudi nekaj v Trstu in imajo upliv v »rumenej hiši« na velikem trgu. Slovincem se morda vrže kaka košerica, toda radikalna prememba načela za vladanje težko prodré. Naš pesimizem je opravičen, upira se na mnogo, mnogo skušenj. *) Vendar pa imamo upanje v bodočnost, ker homatij v Trstu ne bode še konca in na zadnje morajo vendar zmagati zdrava načela. Nasvetov, kako bi se moralo tukaj vladati, slišali in čitali smo vse polno. — »Neue Freie Presse« je celo pokazala pri tej priliki svojo pravo barvo, da je namreč tudi ona v službi Irredente, ker ona zadnje opomina, naj bode bolj previdna, da jej ne pridejo do živega Slovenci. — Drugi nemški listi zopet svetujejo veliko strogost, posebno proti mestnemu stareštvu in Progressovcem, a Slovani jim pri vsej tej reči nič kaj ne diše. — »Tribüne«, list, ki zagovarja interese večine državnega zbora, ta pa se pač odločno poteza za Slovane. Ta list nasvetuje, da je treba pred vsem razpustiti mestni zbor in postaviti vladnega komisarja, potem malo prezledati državne urade, ker tudi tam bi se utegnolo najti mnogo bolnega, in vse to nadomestiti s zdravimi močmi, s posebnim obzirom na Slovane; nadalje svetuje »Tribüne«, naj se zopet uvede okoliški bataljon, katerega so se lahonci najbolj bali, in konečno svetuje tudi, naj se zabrani v Trst tolikim tujcem, začeniši od padovanskih doktorjev pa do fakinov, naj se rabijo v Trstu povsod le delalci okoličani, Kraševci in drugi Slovenci in Hrvatje.

Vsi ti nasveti so gotovo pravi in mi jih odobrujemo, da bi se le našla oseba pri vladi, katere bi jih hotela izvršiti, ker o mogočnosti ni dvomiti.

Mi sami smo uže večkrat pravo zadeli in svetovali, osobito pa se sklicujemo na članek o Dalmaciji v št. 33 našega lista, akoprem nekateri »politiki« pri kavici našemu listu odrekajo potrebno odločnost. Odločnost in načelnost morate torej značiti tukajšnjo deželno vlado; v tem so denes edini vsi »pravici avstrijski patrijotje«.

A mi mislimo, da bi se tržaško prašanje še lepše in pravičnejše rešilo, ako bi zopet po nekakem ožvežu »Ilirija«, da ne rabimo nekaterim strašne besede: »Slo-

*) Kaj ne bi se, ako vidimo, da so celo nekateri uradniki na strani Progressovcev, in da so mej načelniki teh zadnjih celo e. k. notarji, kateri prav očitno delajo proti namerom patrijotov in vlade; skoro bi človek mislil, da je vse to, kar se godi v Trstu, neka machiavellistična nakana proti Slovanstvu, ako bi ne bili prepričani o poštenosti sedanjega ministerstva.

venijac. Vsak državnik mora spoznati, da so 3 deželni zbori v malej Primorskej prava nesmisel v administrativnem in v političnem obziru. — Tudi je tržaški statut unicum v Avstriji in tudi v Evropi. Včasih je namreč tržaški zastop zjutraj starešinstvo, popoldne pa deželni zbor, okoličani pa je ta zbor vedno le despot. V deželnem zboru istrskem se ravna tako, kakor bi bilo zasela kje tam v Abbruzzih; Istra je sploh tako nekam zasebna, izolirana od druge Avstrije, da se ni čuditi, da tam še vedno sanjajo o levu svetega Marka, posebno pa v mestih na obali. Vse to silno pritiska na neko pretrugačbo, Avstrija mora te dežele nekako bolj navezati na svoje središče; ona mora združiti za zdaj vsaj vse Primorske dežele s Kranjsko, naj pa bode potem glavno mesto Trst ali Ljubljana. Napoleon I. je hipoma spoznal, kako je treba vladati, on je bil velikani kot državnik, in on je precej, ko je prišel v te dežele, spoznal za praktično in koristno, da združi vse južne dežele avstrijske v eno samo politično administrativno celoto: Ilirijo; tudi zdaj bi bilo to združenje koristno v gmotnem obziru in najboljši lek proti lahonstvu.

Res je, da se bodo konservativni Italijani protivili tej ideji, a tem naj se zagotovijo narodnostne pravice po posebnej narodnostnej postavi v drugem pa bi le pokazali, da so slabi Avstrijeci, ako ne bi se udali. Sicer pa more v tem obziru le krona sama si vzeti neko inicijativo, in kakor je krona obveljavila zdaj obstoječi red, prav tako more ona morda v soglasju z državnim zborom premeniti ta red in ustvariti novo politično-administrativno grupo. Kder pa gre za obstoj in korist cele države, tam ne velja ozirati jemati na pomisleke nekaterih Italijanskih krogov in zastarelih državnikov, uradnikov itd.; ako se hoče osrednja vlada sklicevati na občno voljo ljudstva, tudi to more; občno glasovanje (plebiscit) gotovo bi izpal v nje zmislu.

Zatorej pa bi bil prav zdaj ugoden čas, da se začnejo sklicevati tabori po Primorskem in Kranjskem in da se tudi naši državni poslanci posvetujejo, ako bi bilo mogoče kaj storiti v tej zadevi. Morda bi bil to jesen celo mogoče shod v Ljubljani ali Trstu uplivnejših rodoljubov iz vseh slovenskih pokrajin.

Razmere so zdaj jako ugodne in prav bi bilo, da bi se pod uplivom zadnjih dogodkov v Trstu začelo ozbiljno misliti na o stranitev nevarnosti in na izvršitev prve točke našega narodnega programa. Dobro pa bi bilo, da bi se precej začela ta zadeva prav živo razpravljati v raznih listih. K višku torej, rodoljubi slovenski, posebno pa Vi, naši poslanci in voditelji!

Podlistek.

Trst in okolica.

(Zgodovinske črtice, spisuje M. Skalovič.)

(Dalje.)

Ljudstvo je bilo mnogo zdvijano, in kakor so po gozdih zverine tulile, tako so se roparji, osobito poleg glavnih cest, potikali. Za brambo romarjev so se v onej dobi na mnogih prelazih naselili vitezi templarji. Bili so na glavnej cesti, ki je iz Trsta držala v Ljubljano, pri *Lokvi*, in na drugej cesti, ki je skoz Opdine vodila na Kras in v Ipavsko-koz *Dutovlje*, morda so bili po nekem znamenjih sodeč, tudi na Repentabru templarji. L. 1307 prišel škof Rinald Ravenski na Kras, da spodi templarje iz njih tabrov in posestev, kajti njih red se je zati. Škof Rudolf je združil okolo l. 1312 cerkev sv. Marije z ono sv. Justa, da je postala sedajna stolna cerkev sv. Justa. Benedčke niso mirovale, o vsakej priliki so kazale nadvlado po morji in ako so Tržačani hoteli imeti kaj prekmorskega blaga, morali so ponižno prositi Benečane za dozvoljenje, tako so dobili dozvoljenje l. 1314, da smejo pripeljati 1000 starov pšenice iz Apulija. Novejši zgodovinarji tržaški in talijanski trdijo, da je neka stranka v Trstu držala za Benečane, mej njimi glavni vodja nek žlahtnik, prej škofov oskrbnik, Marko Ranfo. Ta je hotel, da se stare pravice zopet škofu povrnejo, a zarota se ovadi in ubogega Marko Ranfo ubije razkačena drhal in njegovo hišo do tal razruši, in ves rod se vekomaj prepodi iz mesta l. 1313. Mnogo je o tej zaroti pisal (in sanjal!) Kandler, pa vendar prav malo izvestnega. Ker je bil Marko l. 1311 sodec v Gorici, torej v grofovej službi, misli, da je bil menda viteškega rodu, a uže pred t. j. v mirovnej pogodbi l. 1285 je bil načelnik poslanecem tržaškim, ki so zvestobo prisegli repu-

bliki v imenu vsega mesta, nu l. 1313 so Benečani zopet zahtevali, da Tržačani Benečkam zvestobo prisežejo, in mogoče, da je stari Marko s škofom (beneškega rodu) vred zahteval, da Tržačani glede na svetost prisege, ponove zvezo z Benečani. A razsrjeni Tržačanje na te zahteve planjejo na Markota, zvelečejo ga iz mesta (?) in sramotno umoré. Strahovito so bile strasti vzbujene, ker v mestnih statutih (zakonih, postavah) l. 1319. je celo določeno bilo, da kdor koli dobi kacega moškega Ranfovega rodu, naj ga kar ubije ko gada, in ženska naj se na grmadi seže ko coprnica (vešča), in povrh dobi ubijalec Ranfov 400 liber (600 gl.) nagrade (Statuto l. II. a 38.)

Kandler sumi, da so žlahtni Ranfi imeli svoj grad brezoviški tabor pri Matariji, a ni povedal od kod ima to notico, le tako menda sklepa iz sličnosti imena žlahtnikov Rob (tudi Raab), ki so tam stanovali, pa *Rob* je drugo nego *Ranfo*. V župniškem zapisniku brezoviškem (l. 1627) nahajam pisano sicer, da so plemeniti Rob se nazivali tudi »li Refimbergo«, a tudi to ne da še pravice, da bi stivali Ranfa in Refimbergo vse v en koš. K večjemu, da iz neke posebne določbe v mestnih statutih (l. l. a 107.), po kateri vsak, kdor bi živega vrana ujel in mestnej gosposki prinesel, dobi en sold iz mestne blagajnice (7 krajc.); — so lično po sličnosti imen raab (vran, krokar) in Raab, da so Tržačanje celo gavrane sovražili zaradi izdajalec Ranfa, ali Raaba (?) = gavrana? Vsa mesta, ki so vedno bila nekako ognjišče in središče duševnega gibanja, imela so svoje posebne zakone ali statute. Tak statut je imel Trst uže po nekoli l. 1150, a iz onih določeb gledé Ranfove rodbine in družih je dokazano, da vse točke onega zakona, ki v začetku pravi, da se je pisal l. 1150, gotovo niso iz one dobe, nego poznejše, storjene po smrti Ranfovej (1313) in to še le l. 1319. Kakšne prebivalce je mesto imelo, posnema se očitno iz mnogih oddelkov

statuta n. p. v določbah dveh najstarejših zadrug krčmarjev (vincarjev) in sukmarjev, gledé prvih je ostra zapoved »mešetarjem« (— i »meseti« se 8krat imenuje), kako se imajo ravnati, in gledé drugih, koliko smejo zahtevati za »sukno« (— »da suchin« se v § 91. l. trikrat imenuje —). Isto tako je določeno posameznim roko telcem, koliko smejo plače tirjati, in da se jim po dovršenem delu ima dati »likof« (»licoflum«). Da imajo novi naseljenci hiše zidati v okraju »Prelaze« (»prelaser«, kar je nekemu ital. gospodu popačeno iz: »praellum Lizari« ?!) očitno: »pri lazia, zunaj mestnega obzidja. A predaleč bi zšli, da navedemo še drugih prič slovanskemu značaju takratnega mestnega prebivalstva, a še veliko več bi jih imeli, da nam so ohranjeni ostali zapisniki, kakor so zaukazani v mestnem statutu: »Naj se napravi velika knjiga iz kožnic (pergamene), da se noter zapišejo vse stvari zadevajoče tržaško občino« (l. l. a. 73) in: »Nuj se napravi velika knjiga, v katero se vpišejo vsi tržaški mestni stanovniki, in vsako leto naj so liki popišejo prebivalstvo od hiše do hiše« (l. II. a. 159.). Od vseh teh knjig ni sleh več, a da so uže takrat tudi mnogo slovanskih listin pisali, pričuje v treh jezikih: latinskem, nemškem in hrvaškem (istrskem) v l. 1325 napisani »Razvod istrijski«; za ljudi latinski in hrvaški a »gospoda sebi suraniše jezikom nemškim«. Sredina Istre okolo Pazina (— menda iz starega: Pucina, ali pečina = foiba pazinska —) je bila »knežja« pazinska; gorjuj del proti Trstu je spadal pod oglejskega patrijarha (v listini: oglejski »Po treka«), in neka primorska mesta (Rovinj, Poreč, Umag, Cittanova) so uže bila v lasti Benečanov. (»Naša Sloga« 1878 l. 2.—14.)

(Dalje prihodnjč.)

Tržaška razstava.

Rekli smo uže, da je tržaška razstava znamenita, velika, podučljiva in da boče tudi Slovencem mogla prav dosti koristiti, mi smo in bomo navduševali naše občinstvo za razstavo; nas ni treba zato še posebno prositi, morda celo v novošegnej obliki, nam ni častnikarstvo edino le reklama, kakor nekaterim nemškimi listom. Čudimo pa se, da nas razstavni odbor nekam »vornehm« prezira in nas ne smatra kot enakopravne z drugimi tukajšnjimi listi, akopram ima naš list v notranjem, posebno na Primorskem, Kranjskem zgornej Istri več upliva in naročnikov, nego dva nemška v Trstu izlazeča lista skupaj. Pa, kakor rečeno, ne oziramo se na ošabnost onih gospodov, vemo, da nas držé za »minorum classis«, pri vsem tem pa ne obsojamo dobre stvari zaradi oseb. Kakor rečeno, razstava je vredna, da jo pridejo ogledati naši ljudje, le to dostavljamo, da bo še le v 8. do 10. dnéh popolnoma dovršena in da je najboljšé, da jo pridejo ogledat naši ljudje prve dni septembra in sploh v mesecu septembru.

Danes začnemo z nadrobniim popisovanjem razstave in sicer prinesemo pred vsem razvrstitev ali program razstave po razredih, kakor so:

Oddelek A. Rudarstvo.

1. razred. Raznovrstne rude, različni kamni, ilovice, premog, surovo železo.
2. razred. Modeli, obrisi in slike, zadevajoče rudarstvo in dotično obrtnijo.
3. razred. Naravne in umetno napravljene mineralne vode.

B. Kmetijstvo in gozdarstvo.

1. razred. Poljedelstvo (žita, redilne rastline vsake vrste, korenike, lan, konoplje, zelenjad).
2. razred. Vinarstvo in sadarstvo.
3. razred. Predmeti umetnega vrtnarstva, cvetice, šopki in drugi izdelki umetnega vrtnarstva.
4. razred. Gozdarstvo. Razni izdelki iz lesa, gozdarska semena in predmeti gozdarske obrtnije sploh.
5. razred. Surovine iz živalskih pridelkov (kože, volna, med, surovi osek itd.).
6. razred: (Živinska razstava) odpade.
7. razred: Kmetijsko vsakovrstno orodje in poljedeljski, vinarski in drugi dotični stroji.
8. razred: Kmetijsko stavbarstvo. Načrti hiš, hlevov, kanalov itd.
9. razred: Ribarstvo v sladkej vodi.
10. razred: Znanostne poskuševalne štacije. — Zbirke v namen povzdige kmetijstva.

C. Obrtnija.

1. razred: Sredstva za vožnjo. Vozovi, kočije, vagoni itd.
2. razred: Stroji in orodje za malo obrtnijo. Različno orodje za vsa rokodelstva, mali gonilni stroji itd.
3. razred: Izdelki za uživanje. Moka, kruh, biškot, konzerve, izdelki sladčičarjev, vino, pivo, žganje, olje, očet, tabak itd.
4. razred: Kemični izdelki. — Vsi izdelki po kemičnem potu napravljeni, kakor sol, mlijlo, sveče, barve, firneži, žvepljenke itd.
5. razred: Izdelki iz surovih metalov. Železno orodje, peči, noži, orožje itd.
6. razred: Izdelki iz kamenja, cementa, stekla in ilovice.
7. razred: Pobištvo. Vsi za sobe, kuhinjo in sploh za hišo potrebni izdelki.
8. razred: Tkanine, sukno in drugo blago za obleke, izdelane obleke, kvečkarije, šlekarije itd.
9. razred. Izdelki iz kož in družih živalskih sirovin.
10. razred: Izdelki iz kavčuka in gutaperke.
11. razred: Papir in dotični izdelki.
12. razred: Grafične umetnosti. Izdelki tiskarne, rezlarstva, fotografije itd.
13. razred: Obrtnija malenkostij. Galanterije iz raznih surovin in izdelanega blaga, kakor iz papirja, roževja, iz školk itd., igrače itd.
14. razred: Zlatarska umetnost in njej sorodne obrtnije, srebrnina, zlatanina, biseri itd.
15. razred: Pomočno orodje za znanosti in umetnosti.
16. razred: Stavbarstvo in njega umetnosti.
17. razred: Tehnični poduk. Načrti, učni pripomočki, dela tehničnih šol.

D. Mornarstvo.

1. razred: Modeli ladij in različni izdelki v namen mornarstva.
2. razred: Pridelki morja, morsko ribarstvo, zbirke, karte, zadevne pomorsko znanje itd.

Dostavek.

Kulturno zgodovinske in trgovinske zbirke za spoznanje napredka narodov, njih obrtnije in trgovine. — Po tem programu popišemo mi razstavo, in sicer razred za razredom, kolikor to mogoče. Pred vsem pa pride veliki vodnjak (aquarium) in pa hrvaška izložba.

Politični pregled.

Notranje dežele.

Naš cesar i nemški sta se včeraj sešla v Išlo in trdi se, da je ta shod velepomemben, ker ste se obe cesarstvi po posebnej Bismarkovej želji trdno zvezale.

Cesar je zaukazal, da se ima onim vojakom, ki so se vdeležili lansko leto bojov zoper upornike v Dalmaciji in Hrcegovini, kakor tudi uradnikom, kateri so služili v vojski, všteti v službo vojno leto.

V Galicijo pribeglih judov so je zadnji teden vrnoli na Rusko 739, begunov pa je tam še 6121. Pariška »Alliance israelite« je sklenola 300 rodbin, okoli 12000 oseb na Francosko naseliti, sprejemala bo pa le take, ki dokazujejo, da so se katerega rokodelstva dobro naučili. Judovski odbor v mestu Brody pa je sklenol, vlado prositi, da bi dovolila nekoliko stotin judov v avstrijskih deželah naseliti.

»Sarajevski list« razgláša civilnega adlatusa področje, po katerem so mu podvržene vse civilne gosposke ter ima pravico poročati neposrednje ministerstvu, potem ukaz o uredbi deželne vlade, ki se razdeli v tri oddelke: za notranjo upravo, finance in pravosodje s tremi vodji na čelu, ki so podvrženi civilnemu adlatusu.

Pri bosniškej upravi so bili imenovani: legacijski tajnik Kutschera vodjem administrativnega, konsul Anger vodjem pravosodnjega oddelka, konsul Müller okrožnim načelnikom v Sarajevu in konsul Oliva policijskim vodjem.

Madjarski časniki trde, da se Bosna in Hrcegovina v prav kratkem času v Avstro-Ogersko vtelovite, prej nego se to sploh dozdeva. Pravijo, da bo pred sklicanjem delegacij, to je meseca oktobra, to državnoopravno prašanje uže rešeno, ker čas je zdaj jako ugoden.

Vnanje dežele.

Italijanski kralj je našemu cesarju telegrafično izrazil svoje studenje nad tržaškim atentatom.

Ruskega carja kronanje se je preložilo na 18. maja 1883 in to vsled tega, ker je prestolnik, ki se kronanja vdeleži, še premlad.

Novo francosko ministerstvo je sestavljeno. Načelništvo in zunanje zadeve je prevzel tajnik Duclerc, notranje zadeve Palieres, trgovinstvo Pierre Legrand, javna dela Deves, pravosodje Develle, finance Tirard. Mahy, Billot, Janreguiderry ostanejo. Berthelot prevzame naučno ministerstvo.

Mej kristijani in Turki v zgornjej Albaniji je zopet vstala svada, katero so provzročile dogodbe v Egiptu. V Skadru na trgu so nekateri krščanski gorjanci pušili, predno je oznanil strel iz kanona, da je Ramazan minol, zato so jih Turki napadli in pretepli. To pa je kristijane razjarilo in maščevali so se s tem, da so hodja (turškega popa) ujeli, ubrili, slekli ter mu križ na čelo užgali, potem pa ga spustili. To je pa Turkom največja sramota.

Angleškega parlamenta zbornici se ne morete zediniti o zakonu zastran zastale zakupnine. Ker neče nobena zbornica odstopiti od svojih nazorov, zato se najbrže spodnja zbornica razpusti, ako dogodbe v Egiptu ne bodo vplivale na odjenljivost.

Angleška in turška vlada ste si uže v nasprotji; Angleži namreč zahtevajo, naj se postavi v Egipt poslana turška vojska pod angleško vrhovno poveljstvo, Turki pa tirjajo, naj angleška vojska zapusti Egipt, ko se turška izkrea. Seymour zato preti, da turške vojske ne pusti na suho.

Angleži so imeli uže boj s prednjimi stražami Arabijevo vojske. Ako je verovati angleškim poročilom, vrgli so iz vseh posicij sovražnika, ki je pustil na bojišču mnogo ranjenih in mrtvih. Po boju pa so se Angleži zopet umaknoli v prejšnje posicije.

Arabi je izdal razglas, v katerem dolži angleško vojno brodovje, da je iz maščevanja, ker so se branile trdnjave, streljalo mej neoborožene prebivalce mesta Aleksandrije. On se je zato umaknol z vojaštvom iz Aleksandrije, da se mej neorožene prebivalce ne bode več streljalo. Namestni kralj je angleškim vojakom odprl mestna vrata in zaradi tega izdajstva ga je sultan odstavil. Sultan zdaj pošlje vojake, da Angleže iztirajo. On sam (Arabi) zasede o svojem času Aleksandrijo, ter bo z muzelmani iz Carigrada vred kaznoval nevernike in domače izdajice.

Velika skupščina v Kairu je sklenola, da so ničevi vsi kedivejevi ukazi, katere je izdal in katere še izdá.

Po zadnjem poročilu je egiptovska vojska proglasila Arabi pašo za namestnega kralja.

Dopisi.

V Rojanu, 30. julija 1882.

V nedeljo dne 23. julija je imela Greta narodni ples pod milim nebom. Fantje so bili tu letos dokaj marljivi. Uže v petek 21. julija so visoke jambore v zrak molele svoje osti. Na najvišjej je vihrala avstrijska zastava i pod njo — slovenska trobojnica? — kaj še! — Italijanska »tricolore« je imela čast letos na Greti po zraku plapoljati!

Ali to je bilo v petek, na žalovanja dan mogoče, da je »tricolore« vihrala v žalost Gretarjem, ker je narodna reč pri zadnjih volitvah v IV. okraju prežalostno propala. Ali le en sam dan so imeli čast novi talijanaši na Greti opazati to prekmorsko zvezdo, ker v saboto je ni bilo več i tudi ne v nedeljo, na plesa dan. Morala je tedaj kaka pošena roka še toliko vpliva imeti, da jo je velela odstraniti. Nismo verjeli, da kaj takega učkamo. No, na Greti narodna zavest — lahko vestjo trdimo, spi še spanje pravičnega. V narodnem vinogradu v tem telu pomanjkuje delalcev. Ves drugačen obrat je imela stvar v Rojanu, v nedeljo 30. julija. Ta dan se je i tu praznovala narodna veselica, na Buchlerjevem prostoru. Tu sti ponosno po zraku vihrali dve slovenski trobojnici, i tako pričali o narodu, da se svoje narodnosti zaveda, kar je vse hvale vredno.

Nijednega nemira ali nereda ni bilo — vse se je izvršilo prav gladko; kar je zopet v čast našim rojanskim mladeničem.

Vsako leto je bilo pri Pertotu na ta dan polno, a letos, vrag ga vedi, pustili so ga v miru na zidu sedeti, morda so mu še zadnje volitve in Cesare po glavi rojile. Vsa vesela družba, mladeniči in mošje so se vtaborili pri 12 murvah, stari pri Boletu. Umeje se samo ob sebi, daje naš Andrej komisar, ali kakor ga ljudstvo zove, župan, bil pri grupi mladih. Pozno v noči, ko uže čas na razid opominja, počastila ga je neka osoba z nekim nagovorom, pa je uže vrag svoje rožičke vmes vtaknol. Tam pod slovensko zastavo se oglasi neka majtna osoba, rekoč: Nemate li v Rojanu enega krila, da bi tiste babe oblekli? na to je postal smeh, krohoh in ploskanje v vsej družbi. Andrejče se je vzdignol in po vojaško difiliral, da je pa bolj »rogomentno« stopal, spremljala ga je družba z mačjo godbo. Tukaj se vidi, da Rojanska mladina zna ločiti luliko mej pšenico. Živili Rojanci!

Še eno željo izrazimo — glejé cest. Pred crkveno slavnostjo na čast župnijskih patronov so se toliko požurili oni, ki imajo to reč v rokab, da so počedili vse poti, klanca itd.

Ali v tem je treba vstrajnosti, započeto delo nadaljevati i paziti, da se pota vedno v dobrem stanu hranijo — sploh pa, kar se tiče snage po nekotih krajih — to prav gorko priporočamo.

To priporočamo kompetentnej strani, ker mora i ona znati, da se nahajamo v omikanem Trstu, — a ne v kakej blatnej ogrskej vasi.

Nekateri posestniki imajo to pregrdo navado, da vsakojakin odpadkov, grupeža itd. vozijo na hodišča. Taki naj se kaznujejo, če ne posluhnejo prvej prepovedi.

Gospod župan, če ima trdno voljo, takim lahko na prste pokrea. I to želimo!

Iz Divače, 6. avgusta.

(Spomladanska letina, razrušeni nemški steber do Adrije in občinska volitev.) Pri nas na gorenjem Krasu je bila letos srednja letina za žito, razen pšenice, katero je burja v cvetju nekoliko poškodovala. Sena je bilo malo, in sicer po dobrih travnikih za tretjino manj od lanskega, po slabih pa le polovico. Formentin, fižol i krompir do zdaj še lepo kažejo; da ne bi jih poletna vročina uničila!

Prišel je pred malo meseci tuj nemški gospod na tukajšnje železno postajo, najbrže ud nemškega »Schulvereina«, ter je ukrepal z nekaterimi tukajšnjimi gospodi, da se vrine nemški učni jezik v našo ljudsko šolo, in tako zida nemški most do Adrije.

Ponudilo se je tukajšnjemu g. učitelju K. Bogatcu 200 forintov letne nagrade, ako noče biti po volji. — Ali čast, komur čast gre, on ni hotel na noben način te ponudbe sprejeti, ampak je ponudbo energično odbil.

Zadnje nedeljo predpoludne je imela naša katastralna občina, kakor po navadi vsako tretje leto, občinsko volitev v šolskem poslopju. Izvolili so namreč 6 občinskih svetovalcev in 3 namestnike v tako imenovani občinski zbor. Omembe je vredno v tej zadevi, da je tudi neki bližnji trdi renegat bil za občinskega svetovalca izvoljen, kar se nam jako čudno zli. Ker ima biti prve dni prihodnjega tedna volitev občinskega načelnika, zatorej se vam, dragi občinarji, toplo priporoča, da takega moža izvolite, kateri bode zato sposoben in vesten v svojem delu.

Da je pa naša soseska na pravej podlagi občinskega napredka v novejšem času, o tem ni potrebno dosti govoriti, kajti to je dobro znana stvar.

Koper, 6. avgusta.

V sredo bomo imeli tukaj malo volilno bitko; volili bodo namreč mali posestniki koperskega okraja svojega zastopnika v deželni zbor poreški. Kandidata sta dva: Italijani so postavili necega notarja Del Bello, še precej zmernega Italijana, a kandidat »Naše Sloge« in »Edinosti« je znani rodoljub, gosp. Spindič, kateri utegne prodreti. Čudno se nam je zdelo, ko smo v oficijoznej »Adriji« čitali popis slavnosti v Miljah o priliki pohoda nadvojvode Karola Ljudevita in nismo našli z nobeno besedico omenjenih Slovencev.

Ker pa so v Miljah Slovenci bili prav tako močno, če ne močnejše zastopani, kakor Italijani, naj mi bode dovoljeno, da konstatiram, da je nadvojvodo pozdravilo v Miljah mnogo slovenskih županov in da ga je ljudstvo pozdravljalo ne le z »Evviva«, temuč tudi s »Živio«, da je tam močan pevski zbor

dolinski prepeval lepe slovenske pesmi, katere so se občinstvu in nadvojvodu prav dopadle, tako sicer, da je nadvojvoda, ko je pregledoval veterane, stopil tudi k pevskemu zboru, ter ga pohvalil in pevo-vođjo, gosp. Bunca, natančno vpraševal o razmerah zbora itd., da so pevcu in za njimi mnogo občinstvo po Miljah korakali za slovansko zastavo; vse to se je godilo, in uradni list ni niti z besedico omenil Slovencev, kar kaže, da v nekkih krogih še zdaj ne spoznavajo važnost slovanskega življa na jadranskem morju.

Z Goriškega 5. avgusta.

(Nadvojvoda Karol Ljudevit v Šempetru. — Humor. — Tržaška razstava. — Prezidatoc cerkev na Goriškem. — Črnica. — Suša. — Oltina.)

Da ste imeli 2. t. m. visocega pokrovitelja razstave v Trstu, da ga je drugi dan videl staroslavni Oglej, to ima vsaj nekoliko konvencionalnega lica; a da je cesarjev brat, nadvojvoda Karol Ljudevit, o svojem prihodu v Gorico 4. t. m. obiskal v Šempetru družino pokojnega bana gr. Coroninija, to je čin hvaležne uljudnosti, ki mej drugimi krepostmi znači našo cesarsko dinastijo. Šempeter je bil ves v zastavah, i slovesen zelen obok je sprejel visocega gospoda v tem ko je čvrsta veteranska banda godla avstrijsko himno. Nj. eksceleuca, grof Coronini, bivši predsednik državnega zbora, sprejel je nadvojvodo v uniformi dragonskega polkovnika. Slaviklici so bili živahni. Šempeter tega dneva gotovo tako k malu ne pozabi. Ko se je nadvojvoda 4. t. m. vračal iz Ogleja, obiskal je najprej Gradiško, kder so ga posebno entuzijastično sprejeli, od tam pa se je peljal v Gorico. Spremljal ga je namestnik, baron Depretis, vozil pa sam baron Oskar Ritter. Po vseh vaseh, koder se je vozil, spremljalo ga je ljudstvo v navdušenimi »Evviva«, vse vasi so bile odičene s zastavami in obče se je razlegal po Furlaniji grom topičev. Še najlepši sprejem in najlepšo odičenje je videl nadvojvoda, ko je prišel v Podgoro na slovenska tla, kder so ga Slovenci kaj presrečno pozdravljali. Ko je bil še v Podgori, začeli so uže grmeti topovi na goriškem gradu; od mosta do gostilne, kder je ostal nadvojvoda, delali so špalir veterani. Ko je došel v hotel, čakale so ga oblastnje in razne deputacije, katere je sprejemal zaporedoma; potem pa je obiskal bolnišnico milosrčnih bratov, o kateri se je izrazil jako pohvalno ter priporjuz čestital. Dobro misel je Vaš dopisnik iz Notranjskega sprožil o humorističnem listu. *Pravega te nemamo*, tako da bi človek uže mislil, da so Slovenci kovi kis-leži, ki ne marajo za humor. To pa ni res, baš narobe pa. Kdor ljudstvo pozna, ta tudi ve, da se mu poštena šala — pravi humor — res prilaga. Te dni so v C. pripeljali pijanega popotnika pred župana. »Od kod ste?« vpraša ga prestojnik. Ali bodisi, da je bil preveč nabit, ali ni hotel, odgovoril le ni ter molčal je ko riba. Župan se ježi »od kod ste?« sili v pljanca. »I no,« oglaš se C.—ski kovač, ki je blizu stal, »ali ne vidite, da je — *Pivčan?*«

O tržaški razstavi se tod mnogo govori. Veliko jih pride v Vaše mesto prej ali pozneje. Bomba je ljudstvo razkačila. Irredentovci so to dosegli, cesar gotovo niso hoteli, občo veliko nevoljo. Želeli je, da se ta gijusad enkrat iztrebi. Iz demonstracij se vidi, da je Trst i ostane velevezstvo avstrijsko mesto. *Živi Trst! Bog daj sijajen uspeh tržaški razstavi!* — Cerkev se na Goriškem pridno popravlja. Ni davno, kar se je cerkev zdato pripravila v Oltici; prav zdaj sem zvedel, da se tudi v Črnici cerkev zdato širi, še več bi jo, ko bi drage malbe to dopuščale. Tu živijo znani i čvrsti narodnjaci, mej njimi vrli dekan, g. Čibič; unet patrijot, župan i veleposestnik g. Fr. Leban, ki marsikedarj pomoči tudi narodno pero, i drugi. Ker sem pri Črnici, naj povem, da se je davno opustil strmi klanec, i da se je napravila mojsterska cesta iz te vasi pvoiti Selam. Naj sklenem ta dopis, in naj le še povem, da je — suša. Koruzi posebno gre do živ-vega. Z Bogom!

Iz Šentvida pri Ljubljani 7. avgusta.

Tukaj po Gorenjskem hodi jeden vaših Kraševcev, mestno običen, na eno oko škiljav, zna čitati slovenski, prodaja na papirji podobice, katere na vozički samotež vozi in zna prav urno pod klobukom papirne kroglice predstavljati, skoz mizo prebiti in tudi požirane skoz život loviti.

Ta mož trosi strašilno novost, da je v tržaški razstavi tudi mašina, v kateri je skrita bomba, ki bode zažgala v trenutki, ko pojde cesar mimo. — (Temu nesramnežu bi morala policija ustaviti nepošteno rokodelstvo, boljše rokovnjaštvo. Ured.)

Ozimno žito je dobro plenilo, ovsna in jare reži bode polno predalov, krompir je zdrav in sočvirje, posebno fižol polno strokov. Ljudstvo je zadovoljno, veselo; tudi Vaši Tržačani, katerih mnogo pri nas zdravi zrak uživa, uže imajo lepo ruleče obličje.

Škofaloka 2. avgusta.

Letošnje leto je prav obilo ptujih gostov pri nas, vreme je ugodno. Naši kmetje so, hvala Bogu, vendar le spravili letos žito pod streho, kajti redko je, da ne bi potokla toča. Naši mestni očetje si prizadevajo na vse moči, da olepšajo mesto, napravili so vodotoke po spodnjem trgu, da ni več videti one smrdljive tekočine, ki je očel in nos žalila.

Vodnjak na velikem trgu se predela in olepša, kar je prav potreba, odsek zato se mnogo trudi, za kar mu vsa čast gre. Letošnje leto se mora pa posebno ponašati z praktično polepšano in popravljenno veliko cerkvijo sv. Jakoba. Naš prečestiti g. župnik ni miroval prej, dokler se ni vse potrebno delo v cerkvi izvršilo. To se umeje, da stane na tisoče gold., pa g. župnik se tudi ta ovire ni ustrašil, ampak potrutil se je na vsako stran, da ustreže srčnej želji vseh faranov, za kar so mu pa tudi vsi hvaležni. Pri nas se je začelo na bolje obračati, vsako leto se je o cerkvenem žegnanju čulo o pretepih, letos je, hvala Bogu, vse v redu izišlo; fantje so kupili praha, da se je mestni patron slovesneje praznoval, in daleč

po hribih je odmeval pok topičev. Da pisana Loka zgubi še en madež, naj bode prva skrb naših mestnih svetovalcev, da napravijo v ulici za kasarno vodotoke, kajti ta ulica je res umazana. Loka ima veliko prihodnost in zaradi zdrave lege postane sčasoma splošno zračišče za ptujce. Pavlč.

Domače in razne vesti.

O cesarjevem prihodu v Trst poročajo z Dunaja, da pride še le po 8. dnevu meseca septembra i da pri tej priliki obiše tudi Gradec, Maribor, Celje in Ljubljano ter da se bo v vseh mestih dva do tri dni mudil. Drugi hočejo zopet vedeti, da cesar pride v Trst 28. septembra, da 29. obiše razstavo, 30. pa odpre slavnost v spomin petstoletnice. Koliko je resnice na tem, tega pač ne moremo vedeti, najbrže pa o tej stvari še nič gotovega ni bilo skleneno.

Vmeščenje mil. škofa v nedeljo se je vršilo natančno po programu prav veličastno. Vreme je bilo krasno. V vseh mestnih cerkvah je zvonilo, in neštivilna množina ljudstva se je tlačila na ulicah, kder je šla procesija, i kateri je došlo mnogo duhovnikov iz vseh krajev škofije. Pred stolno cerkvijo sv. Justa so pozdravili višjega pastirja gosp. c. k. namestnik z vsemi svetovalci, vojaški in mornarski poveljniki z mnogimi častniki, in mestni župan s številnimi odborniki itd. Po prihodu v cerkev je prebral v to določen duhovnik z lece papeževo pismo (breve), v katerem je naznanjeno imenovanje novega tržaško-koperskega škofa. Potem ga je pozdravil v. gosp. prošt dr. Schneider v imenu duhovnikov, in mil. škof je odzdravil z lepim govorom. Nazadnje je bila slovesna služba božja, po kateri je sledil »te-deum«. Istega dne je izdal novi škof prelep *pastirski list*, v katerem poudarja posebno »ljubezen — edinost in mir«.

Zadnje patrijotične demonstracije v Trstu imajo velkansk uspeh. Irredentarij so se poskrili kakor miši. Podobe in druge reči, ki so preveč spominale na blaženo deželo, kar zginole so iz prodajalnic, marsikatera Garibaldijeva slika se je snela i na nje mesto postavila podoba našega cesarja. V Independentovih prostorih je visela neka velika alegorična podoba, kazoč Italijo v svoji moči i slavi; zdaj tudi te ni več. — Mi sploh nismo demonstracijam prijatelji, vzlasti onim ne, kder se dela škoda, a zadnje demonstracije, če tudi se ne ujema s policijskim redom, bilo je treba, ker tržaško prebivalstvo je bilo sebi in državi dolžno, javno pokazati, da ne odobruje rovarstva in izdajalstva, in dobra je bila ta demonstracija tudi zato, ker je »Irredentia« strašen udarec. Zdjaj pa ima dolžnost vlada, da ta udarec naglo in dobro porabi, da zatre glavo pekleneske kači, ki strup bruha mej mirno in pošteno prebivalstvo. — Govori se, da se je mestni župan silno razsrdil nad demonstracijo, ter deželnemu namestniku pretil, da pojde k cesarju, ako se jim konec ne stori. — Ne vemo, kaj bi bil tam opravil. Naš župan sploh zgubi vse zaupanje z njegovim čudnim postopanjem.

O zadnjih zmešnjavah. V soboto zvečer je bil ves Trst v strahu, da prihrumé okoličani v mesto in se spravijo na »neodrešene«; a okoličani so ostali doma pri svojih loncih in samo mestno niže ljudstvo se je zopet zbiralo na velikem trgu in tam kričalo zoget: »Abbasso il Progresso, abbasso Vidacovich, abbasso il Municipio itd.«; policija pa je vporabila vso energijo, da je ljudstvo v kratkem času razgnala. Tudi v nedeljo je bilo tu pa tam kaj slišati; a denes je uže zopet vse mirno; kakor smo uže zadnjič omenili: še ta teden nekoliko, a drugi teden bode stvar le še živela v spominu, mir se je uže povrnil v Trst. Dokaz temu je, da je bilo v nedeljo na razstavi kakih 6000 ljudi, torej demonstrativna vdeležba. — Ljudstvo je govorilo in instinktivno vlado opozorilo, kde so gnjezda »Irredente«. — Naj se toraj naši ljudje ne bojé zahajati v Trst na razstavo; za varnost je zdaj boljše preskrbeno, nego pred atentatom. Da bi bila »Irredentia« kaj močna in korajžna, nastopila bi bila te dni, ko jo je ljudstvo provociralo; a namesto tega so mnogi znani vóđje one stranke bežali iz Trsta, nekateri celo na Kranjsko.

Razstava. Vsak dan dohaja v razstavo primerno dosta občinstva; v nedeljo jo je obiskovalo 1900 plačujočih oseb, zvečer pri koncertu vojaške in ciganske godbe pa se je nabralo do 4000 ljudi, katerih je mnogo ostalo do 11. ure v noči. Ogrsko vino v čardi in tudi pivo v vseh paviljonih je *izvrstno*; želimo si v Trstu vedno enako dobivati. Sumo to smo opazili, da natakariji v čardi raznim buteljam delajo *poljudne* cene, — to se mora odpraviti. Tudi v nekaterih »hotellih« so gospodarji cene *previsoko* nagnali. Naj bi dotični odbor temu v okom prišel. Zadnja dela v razstavnih dvoranah naglo napredujejo, in kakor smo povedali, od 15. naprej bo vse dovršeno. Obiskovalce iz dežele opozarjamo, da sta tudi sosedna tovarna mašin »Stabilimento tecnico« in ogromni Lloydov arsenal pristopna in zelo zanimljiva. V mestu pa se je večeraj odprla v muzeju »Revoltella« razstava krasnih kipov in slik. — Korist razstave se je začela uže v prvih dneh dejanski kazati. Tržaški mizar Janz je dobil uže naročilo za 7000 fr., nek drug razstavec celo za 700.000 gld., i še več njih za manjše svote. Obiskovalcem iz dežele priporočamo gostilno »k jelenu« na »Veduta Romana« blizu kavarne »Fabris«, na razstavi pa restavracijo pod hrvaškimi paviljonom, kder se točijo izvrstna sremska vina.

Detalsko podporno društvo dela velike priprave za biago-lovjenjstve zastave 10. septembra. Videli smo načrt za slavnostni prostor in moramo reči, da bode kaj lepega. Te dni se je oglašilo podporno društvo iz Ajdovščine, da pride in corpore sè z zastavo, najbrže pride tudi močna deputacija goriških

veteranov z godbo na slavnost in z društvom »Kolo« iz Zagreba je odbor v dogovorih zarad toček, katere bode pelo omenjeno društvo.

Izpit gluhozemnih v Gorici se je 31. julija v splošno zadovoljnost mnogih odličnih poslušalcev izvršil. V zavodu je bilo 41 slovenskih in 38 italijanskih gojencev.

Iz poročila goriške gimnazije posnemamo, da je bilo tam koncem šolskega leta 333 učencev, po veri 321 katoličanov, 5 evangelikov in 7 judov; po narodnosti je bilo vpisanih 138 k slovenske, enoliko k italijanske in 57 k nemške. Žalostno je to, da se slovenskih učencev število od leta do leta manjša, italijanskih pa množi. Z odliko je šole dovršilo 39, s prvim redom 215, dvojko je dobilo 40 in trojko 10, 20 tim pa je dovoljeno ponoviti preskušnjo po počitnicah.

Na goriški realki je bilo koncem šolskega leta 186 učencev, prištetih je 31 slovenske, 130 italijanske in 24 nemške narodnosti. Šolske poduke je opravilo 18 z odliko, 126 je dobilo prvi red, 22 dvojko in 7 trojko, 11 dijakom se je dovolilo ponovito preskušnjo po počitnicah.

Bolska narodna čitalnica je imenovala v obnem zboru častnim udom slavnega pesnika S. Gregorčiča.

Društvo za podporo rokodelcev v Ajdovščini nam je poslalo jako natančen račun o troških in dohodkih za prvo polovico tega leta. Uže iz tega računa se da sklenoti, da je v društvu najlepší red, ki je duša vsakej zadrugi. Ker popolnoma pravilno sestavljenega računa zarad njegove obširnosti ne moremo natisniti, zato probčujemo le glavne podatke: Društvo je še prav mlado, ker je bilo osnovano pred polutretjim letom. Ono ima sedaj 112 rednih in 19 podpornih udov. V zadnjem poluletju je imelo rednih dohodkov 297 gld. 11 kr. in troškov 247 gld. 95 kr., tedaj je ostalo prebitka 49 gld. 16 kr. Podpore je dalo bolnim udom 156 gld. 55 kr. in za dva pogreba 33 gld. 40 kr. Plača zdravniku in strežaju je znašala 41 gld. 50 kr. in vse druge potrebe le 14 gld. 50 kr. iz cesar je razvidna druga potrebna lastnost: varčno gospodarstvo. — Lastnega premoženja ima zadruga uže 1220 gld. 66 kr., ki je varno i pametno naloženo, večinoma v ljubljanskej hranilnici. Ako bo to društvo tudi v prihodnje tako razumno delalo, kakor je doslej, o čemer nič ni dvomiti, pridobi si v malo letih lep kapital, ki rokodelcem ne bo nosil le bogatih obresti, temuž njihovo rokodelstvo si pridobi tudi ime in tako postane mnogo plodnejše. Tu veljata pregovora: »v edinosti je moč«, in: »iz malega raste veliko«.

Gosp. grof Hohenwart, državni poslanec, prisegel je v saboto v Ljubljani pri gosp. deželnem načelniku kot dedni stolnik kranjske dežele (Erbland-truchsess).

Slovenščina v srednjih šolah. Poročili smo uže, da se slovenščina uvede kakor učni jezik na spodnji gimnaziji v Ljubljani, Kranji i Novem mestu. Dotična ministerska naredba se glasi tako le: a) V I. in II. razredu je slovenščina učni jezik za vse predmete; nekoliko je izvzeta le nemščina, pri kateri se uže v I. razredu, kadar to omogoči napredovalni pouk, rabi nemški kot učni jezik poleg slovenskega, da se tedaj v II. razredu uporablja slovenski jezik le v posredovanju razumevanja. V vsakem teh štirih razredov so odločene nemščini po štiri ure na teden. b) V III. in IV. razredu je nemščina učni jezik za nemščino in grščino; za druge predmete je slovenščina učni jezik. Pri prevodih iz Caesarja sme se poleg slovenščine rabiti tudi nemški jezik. Nemščina se poučuje v III. razredu po 3 ure, v IV. razredu po 4 ure na teden. c) V relativno obligatnih ali prostih predmetih — iznimši petje — poučuje se v nemškem jeziku; vendar naj se učenci po razmeri učiteljeve sposobnosti seznanjajo pri telovadbi z običajno slovensko, pri petji z nemško terminologijo. Pod enakimi uveli sme se pri priliki vaditi tudi slovenska stenografija. Po razmeri izpolnjenih predpogojev nastopi za šolsko leto 1882/83 ta le sprememba v dozdanjej šolskej upravi: 1. V I. razredu se uvrti geografija in matematika mej učne predmete z slovenskim učnim jezikom. 2. V II. razredu se poučuje naroslovje tudi v drugem poluletju slovenski. Nemščini se določijo 4, slovenščini 2 uri na teden. 3. V III. razredu se nadaljuje pouk v latinščini z slovenskim učnim jezikom. V bodočih šolskih letih se uvaja slovenščina po gori razvidnej določbi sukcesivno.

Veselica na Brezovici pri Borovnici na korist »Narodnemu domu« je bila zadnja nedeljo jako sijajna. Ljudstva se je zbralo jako obilo iz sosednjih krajev in vladala je splošna navdušenost. Za »Narodni dom« so se nabrali lepi denarji.

V Grčarjah pri Kočevju je 1. t. m. pogorelo 15 hiš in gospodarskih poslopij. Ogenj zanetil je neki — zlobna roka.

Fiziko za nižje gimnazije, realke in učiteljišča je spisal g. Jakob Čebular, realkin profesor v Gorici. Natisnola jo je Hilarijanska tiskarna v Gorici, obsega 6 pol v velikej osmerki in velja 80 kr.

Kje smo? Pri Dombovaru na Ogrskem delajo novo železnico, tam je tudi bilo 200 hrvaških delavcev, katerim pa je podjetnik manj plačeval, nego Madjarom. Vsled tega so Hrvatje odpovedali delo in nastal je prepir. A kaj se zgodi: Madjari z velikim broju napadejo Hrvatje z orožjem, kolec, pobijejo jih 26, mnogo več pa jih ranijo. — 8 nesrčnih, uže ranjenih Hrvatov se potegne v nek bližnji hlev, a ko Madjari te zapazijo, zažgejo hlev, pred hlevom pa stražijo, da noben Hrvat ne pobegne, tako, da je vsih osem po strašnih mukah umrlo. Ali nij to kanibalstvo?

Oblijdeni Mart. Astronom Schiaparelli v Milanu je zapazil na Martu ravne prekope, ki so 1000 do 5000 kilometrov dolgi in je tedaj sueški kanal le

igrača proti njim. Ti prekopi vežejo vsa morja mej sabo. Angleški astronom Proktor iz tega sklepa, da so te prekope naredili prebivalci na Martu.

Podmorski telefon. V Havri na Francoskem so zadnje dni poskusili telefonirati na ladijo, na katero so napeljali podmorski kabel, in dokazalo se je, da se po kablu glas še dosti razločnije in krepkeje čuje, nego po zraku napeljanem dratu, kar je tudi verjetno, ker se popolnoma sklada z naravnimi zakoni in se je uže pri brzotavljanju v prekmorske daljne kraje, n. pr. v Ameriko in Indijo, potrdilo. Čas tedaj ni več daleč, ko bo mogoče iz Evrope v Ameriko govoriti.

Društvo tiskarjev, kamenopiscev in kamenotiskarjev za Kranjsko praznovalo bode letos svojo Gutenbergovo svečanost v Trstu 13. t. m. V to svrsto odpeljejo se društveniki in corpore to saboto 12. t. m. z mešanim vlakom in se udeležijo vkupno tudi v nedeljo 13. t. m. razstave v Trstu.

Telegram „Edinosti“.

Koper, 9. avgusta. Gosp. Vekoslav Spinčič je pri današnji volitvi izvoljen s 60 glasovi, proti 13. Zmaga torej slavna! Živili vrli istrski Slovani! Živio poslanec Spinčič!

Ljudska veselica v Sežani.

Bela Sežana je zopet osvetila svoje lice pred slovan-skim svetom; veselica, katero so ondodni rodoljubi napravili v korist »Narodnemu domu«, bila je velikanska, to se more reči brez vsacega pretiranja, ker tako poročajo tudi nemški in italijanski listi in je tudi dokazano po dohodkih. — Mi Tržačani smo se odpeljali ob 3¹/₂ uri popoldne s posebnim vlakom, kateri je vzel nekoliko gostov v Nabrežini in na Proseku.

Vdeležila so se izleta vsa tržaška slovenska društva; čitalnica, delalsko društvo, »Sokola« z deputacijo v prekrasnej sokolske opravil, veteransko društvo, njemu na čelu sam predsednik Räcke; tako da nas je došlo v Sežano nad 400. — Ob 5. uri je došel vlak v Sežano, na kolodvoru nas je čakal in pozdravil župan, g. Mohorčič, Sežanci pa so nas pozdravljali s streljanjem iz topičev se živioklici in godba z »Naprjem«. — Pričakovali so nas na kolodvoru tudi drugi poprej došli gostje iz Ljubljane, Postojne, Senožeč in od drugod s Krasa, mej ljubljanskimi gosti smo videli gospode dr. Stareta, dr. Papeža in J. Hribarja, tajnika društva »Narodni dom«. — Postojnski gostje, čitalničarji, so došli s zastavo v velikem številu; ti so tudi začeli se zastavo na čelu odhod v Sežano, velika množica jo korakala v Sežano, akoprem ne po taktih godbe, nič manj pa dobre volje; ko pa smo prišli v praznično oblečeno Sežano, nismo se mogli zdrževati navdušenih živioklicev, ker Sežana nas je res lepo, bratovsko sprejela in na vse napravila neizbrisljiv utisek. — Ne moremo se zdržati, da ne bi pri tej priliki odkrite- strčno pohvalili sežanskega župana, kateremu gre hvala uže zato, ker je iz Sežane napravil najlepšo vas na slovenskem svetu, podobnišo mestu, nego je marsikateri drugi kraj, ki se ponaša s pridevkom: mesto. G. Mohorčič je energičen, znanjen mož in ima srce za občno blagost.

Ce je cesar sam priznaval njegove zasluge, gotovo je bilo to na pravem mestu, to mora priznavati vsak, kdor pozna tega moža. Kmalu po našem dohodu se je začela na prekrasno in ujetno odličnem vrtu g. Skaramange tombola. Po tomboli je igrala godba pespolka Jelačič skoro same domače, kar je poleg dobre kapljice jako navdševalo vse občinstvo, katerega se je bilo nabralo nad 2000. — Zdaj pa smo morali skozi smrečje, cvetice in neštivilno lučje napravljeni rov ali tunel na drugi še lepše odlični slavnostni prostor; tudi tam je bilo vse v zastavah, eveticeh, na eni strani je stal oder, na dolnjem kraju vrta pa je bilo kakih 10 do 12 brejarjev, katere so posebno naša dekleta kaj zaljubljeno po strani gledala. — Našega poročevalca je praspalo tržaško dekle, zakaj je vstop 50 soldov, da je to preveč, a ko jo zverne, da vstopnina velja tudi za ples, odgovori mu dekle: »potem pa uže,« potem je pa še več vredno. Predno se je začela beseda, došel je glavar; godeci so ga sprejeli s cesarsko himno, katero je ljudstvo poslušalo gologlavo in pozdravljalo z ogromnimi živioklici. — Godeci potem zagodejo potpouri iz slovanških napjev, in zopet navdušeni klic.

Zdaj stopi na oder pevski zbor, sestavljen večinoma iz gg. učiteljev okoli in v Krasi. — Da so ti gospodje izvrstno peli, ni treba besede; saj so oni vodje vseh naših izvrstnih zborov, torej je bil to pravi cvet, prava samamaščina, dejal bi Kraševac; posebno lepo, precizno so peli krasno skladbo rajncega Kocjančiča: »Oblačku;« jaz bi bil to skladbo iz teh gri poslušal še 10 krat. — Da so želi peveci mnogo zaslužene slave, to seumeje. — Govor gospoda župana Mohorčiča o »Narodnem domu« ni bil le duhovito in pr merno sestavljen, temuč tudi izvrstno govoren. Če smo g. M. poznali do nedelje kot spretnega župana, spoznali smo ga v nedeljo tudi kot dobrega govornika; tako lepo in pravilno je govoril, da je njegov govor ljudstvo večkrat pretregalo s sklicji odobranja: »Ma bravo il podestà,« rekeli je nek Italijan drugemu blizu mene stojajočemu.

Igra »Kateri bo« vzbujala je mnogo smeha, role so bile v dobrih rokah, večinoma gg. učiteljev, katerih ne moremo zadosti hvaliti zaradi njih prizadevanja na narodnem polju. — Po besedi se je poslovil odbor vetera- nov in g. Räcke-ju je napravilo občinstvo tudi ovačijo zaradi njegove hrabrosti; zahvalil se je se: »Živili Sežanci!«

O plesu poročati, moral bi pisati obširen podlistek; to rečem, da sam tudi jaz poskušil plesati; toda ni šlo, pri vsem tem, da sem telikonog »Sokola«, ker gnučja je bila prevelika. — Dekleta so bila zadovoljna — in to je za- dosti, in ko so bili plesalci v največem ognju ob 11¹/₂ uri, odšli smo mi Tržačani, godba nam je zagodila še cesarsko himno in »Naprjem« Mi pa smo dobre volje korakali za trombo enega »Sokola« na kolodvor. Da je bilo v Sežani fletno, dokaz je to, da je mnogo naših zamudilo vlak in še le drugi dan prišlo v Trst. Pohvalili smo župana, a tudi on ne bi bil mogel nič storiti, da ni imel tako dobrih poma- gačev, torej tudi tem prsrčna zahvala, posebno pa pred- sedniku čitalnice. Pohvalno moramo omeniti tudi sežan- skih gostilničarjev, ki so nam postregli z dobrim teranom, dobrimi jedočami in vse po primerno nizkej ceni.

Veselica v Sežani ne mine nam tako hitro iz spomina, vzbudila je v nas željo, da bi vsaj vsako leto enkrat napravili tak lep izlet. Koliko je dala veselica, o tem poro- čimo drugi pot, ko dobomo raport finančnega ministra sežanskega, na vsak način je dala Sežana še precej velik kamen za »narodni dom.« Bog živi lepo, belo Sežano!

Listnica opravištva: Ker se je od 1. avgusta nepriča- kovano veliko število novih naročnikov oglasilo, ter se je tudi v tabakarnah »Edinost« popolnoma razprodala, nam je številki 35 in 36. *zmanjkalo*. Tdaj žalibog nekaterim gospodom, ki so se zadnje dni naročili, z njima ne moremo ustreči. Novim naročnikom se enkrat naznanjamo, da so list mora *naprej* plačevati, vsaj za 1/2 leta. Ker nekateri gospodje tožijo, da list 1-2 dni *prepozno* dobivajo, izja- vimo, da to ni nikdar krivda opravištva, katero vse šte- vilke odpošilja s *prvim* poštnim vlakom, nego dotičnih poštinih uradov.

Tržno poročilo.

Kava — v najboljšem obrajtu, cene trdne z nagibom, da še poskočijo. Te dni prodalo se je 1000 vreč navadne kave Rio po polnih cenah. Rio dobra velja denes glđ. 45 do glđ. 63 in čez Portorico glđ. 90 do glđ. 95, Java glđ. 68 do glđ. 89, Ceylon piant glđ. 90 do glđ. 136.

Sladkor — brez spremembe, cene brže popustljive; na razstavi je kupila te dni ena sama firma tržaška 24000 vreč sladkorja, kar znaša čez 700.000 glđ.

Petrolje — Došla je ena ladija s petroljem, vkljub temu pa so cene nespremenjene in še precej trdne, denes stane petrolje še vedno glđ. 9.50.

Domači pridelki. — Za maslo je nekaj prašanja po cenah zadnjih naznanjenih, po fižolu pa nič, vse pričakuje novo blago.

Žito. — Došla je ena ladija ruske pšenice, katera je bila prodana precej po glđ. 11.25. Koruza v sla- bem obrajtu, malo kupčije, cene so od glđ. 7.75 do glđ. 8.10. — Vse drugo blago brez posebne spremembe v cenah in položaju.

Borsno poročilo.

Kurzi jako občutljivi, v ponedeljek prav slabi, v torek soper trdni in viši, nagib papirjev je za više kurze, ker iskani so soper posebno državni papirji. Valute so slabše, kurzi torej niži, kar velja tudi gledč diviz.

Dunajska borsna

dne 8. avgusta.

Enotni drž. dolg v bankovcih	77 glđ. 40 kr.
Enotni drž. dolg v srebru	77 » 75 »
Zlata renta	95 » 80 »
1860 državni zajem	130 » 60 »
Delnice narodne banke	827 » — »
Kreditne delnice	322 » — »
London 10 lir sterlin	119 » 85 »
Napoleon	9 » 51 »
C. kr. cekini	5 » 64 »
100 državnih mark	58 » 55 »

Št. 529.

Razglas.

Oddaja se izdelovanje občinskega vodnjaka v Nabrežini. Polvzetniki, ki žele prevzeti to delo, naj pošljejo svoje oferte do 13. avgusta t. l. podpisane županstvu, pri katerem si lahko vsak tudi ogleda načrt izdelovanja. Delo je cenjeno na 1500 goldinarjev.

Županstvo v Nabrežini, dne 3. avgusta 1882.

Caharija, župan.

C. k. privilegirano društvo Riunione Adriatica di Sicurtà v Trstu.

Zavaruje proti požarom, provozu po suhem, rekah in morju, proti toči, na življenje v vseh kombinacijah.

Glavnica in rezerva društva dne 31. decembra 1881:

Glavnica društva	glđ. 3.300.000.—
reservni fond od dobičkov	» 625.927.02
» za pokritje premikanja vrednosti efektov	» 161.500.—
Premijna rezerva vseh oddelkov	» 6.638.505.—
Reserva za škode	» 284.591.—

V portfelju:
Premije, ki se imajo potirati v prihod- njih letih 13.206.696.47

Skupni znesek vseh škod plačanih od 1. 1838 do 1881 glđ. 103.255.007.57

Urad ravnateljstva
Via Valdirivo, št. 2 (v lastnej hiši). 24—3

ROČNI MLINI stiskalnice za grozdje

in za konzerve iz sadja.

Sesalke in cevi iz železa,

Plinovi motori

OTTOVI,

popolneja in bolj ekonomična sistema.

Deset njih se rabi v TRSTU.

Železne cevi.

Zaloga portlandskega cementa in hi-

dravličnega apna,

Stavbeni stroji.

SCHNABL & C.

v Trstu via Carintia 17. 23—12

Gostilna „zur STADT WIEN“

via S. Nicolò št. 11, v središču mesta, priporoča svoje lepe prostore po nizkej ceni. 21—7

Drogerija A. B. ANGELI

Piazza della legna št. 1 v Trstu. Zaloga oljnih barv lastne sestave, tovarena šopkov (pinzelnov), nemški, angleški in francoski lak, itd., kakor tudi ve- lika izbirka

mineralnih vod

naravnost iz prvih virov. 6—5
Prodajalec vseh barvnih tvarin za c. k. vojno marino.

FILIALE IN TRIESTE

dell' l. r. priv.

Stabilimento Austriaco di credito

per Commercio ed Industria.

VERSAMENTI IN CONTANTI

Banconote:

3¹/₂% annuo interesse verso preavviso di 4 giorni
3¹/₂% " " " " " " " 8 " " " " " " " " " " " 30 " "

Napoleoni:

2¹/₂% annuo interesse verso preavviso di 30 giorni
2¹/₂% " " " " " " " " " " " 3 mesi
3¹/₂% " " " " " " " " " " " 6 " "

Banco Giro:

Banconote 2¹/₂% sopra qualunque somma
Napoleoni senza interessi

Assegni

sopra Vienna, Praga, Pest, Bruna, Troppavia, Leo- poli, Lubiana, Hermannstadt, Innsbruck, Graz, Salisburgo, Klagenfurt, Fiume Agram, franco spese.

Acquisti e Vendite

di Valori, divise e incasso coupons 1/2% prov- visione.

Antecipazioni

sopra Warrants in contanti 5% interesse annuo franco di provvigione.

Mediante apertura di credito a Londra 1/2% provvigione per 3 mesi.

» Effetti 6% interesse annuo sino l' importo di 2000 per importi superiori rasso da convenirsi.

Trieste, 17 Maggio 1882. (18)

Važno za kmetovalce!

Marsikateremu gotovo v veliko olajšavo prodajajo se tudi na obroke po prav ugodnih pogojih dobro znane Lanz-ove

ročne mlatilnice, slamoreznice itd.

katerih se je v malo letih izpečalo ogromno število 98 tisoč komadov, kar je gotovo najboljšje spričevalo in priporočilo. — Tedaj na nogo! Zdržite se po dva ali več skupaj in ne zamudite ugodne prilike, kajti korist gledč dela in časa je toliko, da se kupljeni stroj prav kmalu sam izplača. Pojasnila in ilustrovane cenike brezplačno razpošilja.

zastopništvo in zaloga pri A. Debevču v Ljubljani, Rimska cesta št. 19. 12—8

rogacka slatina (kislá voda)

sveža, savinski sir v opečnej podobi, posebno dober, kovinska pomada za lišpanje, prah za lišpanje in pol- liranje, najboljšje čistilo na svetu, piča za ptičje mrv- ljinčina jajca. — tekoče oljnate barve v najboljšem firnežu iz lanenega olja, najfinejše obrubane, za ma- zanje uže pripravljene; vse to po najnižej ceni: 4—4

Matič & Plicker v Celji, na Štajerskem.

Bolezni prs, želodca, sapnika, početo jetiko, plučno in mehurjevo prehlajenje, naduho, kašelj, nervozni in pasji itd. ozdravljajo

hlepekki

iz smole

katero napravlja

P. PRENDINI lekarničar v Trstu.

Velika današnja raba izdelkov iz smole me je nagnola, da sem napravil pravi izleček iz norveške smole, ki je boljši od onega, ki dohaja iz tujih dežel. Ti hlepekki imajo enako moč gledč vode in smole, jemlje se dosti lažje, lažje se prebavljajo in so dosti ceneje od onih.

Za obrambo ponarejanja je na vsakem hlepekku vtisneno na eni strani ime narejalca PRENDINI i na drugi strani beseda Catrame.

Prodajajo se v TRSTU v lekarnici PRENDINI v skatljah po 40 kr. in se dobivajo v vseh dobrih lekarnicah vsacega kraja. 20-20

Cene ure.

pošiljam proti povzetju in če komu niso povšeči, vračam denar; zato je vsaka naročba brez nevarnosti.

1 ura na cilindri iz srebrnega nikla z verižico, poprej 12 glđ., zdaj 5 glđ. 25 kr. 1 ura na sidro iz srebrnega nikla z verižico, poprej 15 glđ., zdaj 7 glđ. 25 kr. 1 sreberna re- montoir-Washington z verižico, poprej 30, zdaj le 17 glđ. 1 ura iz pravega srebra na sidro s patentnim kol-sjem in ve- rižico, poprej 25 glđ., zdaj 12 glđ. 25 kr. — Zlate ure za gospe poprej 40 glđ., zdaj 20 glđ. z ovratno verižico. Zlate remontoirs, poprej 100 glđ., zdaj 40 glđ.

Poroštvo za 5 let.

Ph. Fromm, urar, na Dunaju, Rothenthurmstrasse nasproti Wollzeile. 12—4